NEDERLANDSE VERENIGING DUURZAME ENERGIE

Reactie NVDE op consultatie Wet stikstofreductie en natuurverbetering

De NVDE heeft kennis genomen van de opengestelde consultatie voor een wijziging van de Wet natuurbescherming, de Omgevingswet en enkele algemene maatregelen van bestuur (stikstofreductie en natuurverbetering) en maakt graag van de gelegenheid gebruik om te reageren.

In het wetsvoorstel wordt zowel een streef-/omgevingswaarde geïntroduceerd, alsmede een programma met maatregelen om de stikstofproblematiek tegen te gaan. Aangezien in het voorstel nog niet wordt ingegaan op de specifieke inhoud van dit programma, beperken wij onze inbreng tot het benoemen van algemene randvoorwaarden aan zowel streefwaarde als vormgeving van het programma die vanuit het oogpunt van de energietransitie relevant zijn.

De PAS-uitspraak van vorig jaar heeft allerhande projecten, soms tijdelijk, stilgelegd. Dit heeft ook effect gehad op het tempo van de energietransitie, aangezien ook duurzame energieprojecten met vertraging te maken kregen. Dat terwijl de energiesector als geheel slechts verantwoordelijk is voor maar 0,3% van de stikstofuitstoot. Een nieuw in te richten programma zou moeten voorkomen dat een dergelijke situatie zich in de toekomst weer voordoet.

Voor de duurzame energiesector is het dan ook van belang dat met dit programma de weg wordt ingeslagen naar voldoende ambitieus en toekomstbestendig beleid, met structurele maatregelen die de stikstofuitstoot significant en permanent verlagen. Dat betekent dat het programma de mogelijkheid moet bieden om juist die sectoren met de meeste uitstoot structureel te hervormen, zodat activiteiten in ook andere sectoren mogelijk blijven. Daarbij hoort ook een passend ambitieuze streefwaarde voor de depositie van stikstof op de daarvoor gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. Ook dit draagt eraan bij dat een voortdurende overschrijding van de waarden in de toekomst wederom tot problemen leidt.

Tot slot treft u in de bijlage het position paper dat de NVDE eind januari heeft doen toekomen aan het Ministerie van EZK en aan de Commissie Remkes. Deze brengen we ook graag bij u onder de aandacht. Hierin worden de nadelige effecten van de PAS-uitspraak voor de energietransitie toegelicht én biedt de NVDE concrete suggesties voor hoe de duurzame energiesector ook juist bij kan dragen aan het oplossen van de stikstofproblematiek. Samenvattend pleit de NVDE daarin voor:

1) De weg vrijmaken voor duurzame opwek, zoals via projecten voor zon en wind. In de bouwfase is er weliswaar een beperkte lokale stikstofuitstoot, maar in de bedrijfsfase leveren zon en wind juist een bijdrage aan het verlagen van de landelijke stikstofuitstoot. Wij bepleiten daarbij ook de inzet van zon- en windprojecten als salderingsoptie en als kans voor natuurherstel.

2) Inzetten op innovatie rondom bio-energie, bijvoorbeeld door strengere emissienormen te hanteren voor bio-energie en stevig te investeren in herbebossing. Duurzame biomassa is immers nodig om de afgesproken klimaatdoelstellingen te behalen.

3) Een sterkere stimulans voor emissieloze mobiliteit en kansen pakken rondom duurzaam bouwmaterieel en vervoer. Emissieloze mobiliteit is een centraal onderdeel van de energietransitie en verlaagt de stikstofuitstoot blijvend. Dit verdient een sterkere stimulans. Dat geldt zeker ook in de bouwfase, wanneer de meeste uitstoot doorgaans komt van het materieel en transport.

bezoekadres
Arthur van Schendelstraat 550
3511 MH Utrecht

T 030-2340503
E kantoor@nvde.nl
W www.nvde.nl

IBAN NL97TRIO0390975222
KvK 63799103
btw NL855407487B01

Bijlage: Position paper NVDE inzake stikstofproblematiek 28/1/2020

Afgelopen mei oordeelde de Raad van State dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet als basis mag worden gebruikt voor toestemming voor activiteiten die extra stikstofuitstoot veroorzaken. Dit heeft ook bij duurzame energieprojecten voor vertraging gezorgd. Dat is techniekbreed: bij zon, wind, geothermie, bio-energie en alle bijbehorende energie-infra. De NVDE is van mening dat de PAS-uitspraak de energietransitie niet langer mag vertragen. Zeker nu blijkt dat Nederland de meest nabije doelen (14% hernieuwbare energie in 2020 en 25% CO2-reductie in 2020) al niet haalt.

In dit position paper schetst de NVDE de nadelige effecten van de PAS-uitspraak voor de energietransitie én biedt de NVDE concrete suggesties voor hoe de duurzame energiesector juist bij kan dragen aan het oplossen van de stikstofproblematiek.

Nederland is nog ver verwijderd van de energie- en klimaatdoelstellingen voor 2020 en 2030. PBL en Raad van State geven ook aan dat een extra inspanning nodig is om de 2030-doelen binnen bereik te houden. Ontwikkeling van projecten met bijvoorbeeld wind- en zonne-energie en duurzame bio-energie zijn voor het behalen van deze klimaatdoelstellingen essentieel. De maatschappelijke impact van het realiseren van duurzame energieprojecten is dus groot. We moeten voorkomen dat we het kind met het badwater weggooien. De commissie Remkes wijst er in haar advies ‘Niet alles kan’ terecht op dat de energiesector als geheel verantwoordelijk is voor slechts 0,3% van de totale stikstofemissies, maar ze zorgt wel voor een kwart van alle broeikasgasemissies. Dat ontslaat de sector niet van de plicht een bijdrage te leveren, maar plaatst de situatie wel in perspectief: significante bijdragen aan de oplossing van de stikstofcrisis liggen in andere sectoren, terwijl de inzet van de energiesector cruciaal is voor het behalen van de benodigde CO_2-besparing.

Op 16 december heeft minister Schouten van LNV een Kamerbrief gestuurd waarin zij een programma-aanpak voor duurzame energieprojecten aankondigt. De NVDE is verheugd dat er stappen worden gezet om deze projecten weer op gang te brengen en denkt graag mee over verdere versnelling van dit proces.

Samenvattend wil de NVDE:

1) De weg vrijmaken voor duurzame opwek, zoals via projecten voor zon en wind. In de bouwfase is er weliswaar een beperkte lokale stikstofuitstoot, maar in de bedrijfsfase leveren zon en wind juist een bijdrage aan het verlagen van de landelijke stikstofuitstoot. Wij bepleiten daarbij ook de inzet van zon- en windprojecten als salderingsoptie en als kans voor natuurherstel.

2) Inzetten op innovatie rondom bio-energie, bijvoorbeeld door strengere emissienormen te hanteren voor bio-energie en stevig te investeren in herbebossing. Duurzame biomassa is immers nodig om de afgesproken klimaatdoelstellingen te behalen.

3) Een sterkere stimulans voor emissieloze mobiliteit en kansen pakken rondom duurzaam bouwmaterieel en vervoer. Emissieloze mobiliteit is een centraal onderdeel van de energietransitie en verlaagt de stikstofuitstoot blijvend. Dit verdient een sterkere stimulans. Dat geldt zeker ook in de bouwfase, wanneer de meeste uitstoot doorgaans komt van het materieel en transport.

   Bovenstaande punten zijn op pagina 2 in meer detail uitgewerkt in concrete maatregelen.

De PAS-uitspraak en de gevolgen voor de energietransitie

Voor de aanleg van zonnevelden, windmolens en energie-infrastructuur zijn bouwactiviteiten nodig. Daarbij komt meestal stikstof vrij, vanwege het bouwverkeer en bouwmaterieel op de projectlocatie. Echter, zodra een zonnepark of de windmolen eenmaal is gerealiseerd, stopt deze

stikstofuitstoot. Sterker nog, daarna draagt het project juist bij aan meer stikstofvrije en CO_2-neutrale energieopwekking in Nederland, omdat het elektriciteit uit fossiele bronnen vervangt. Toch liggen veel van deze projecten stil sinds de PAS-uitspraak. De PAS-uitspraak brengt ook het onderhoud en verdere uitbreiding van energie-infrastructuur (zoals het elektriciteitsnet) in gevaar, omdat ook daar bouwwerkzaamheden voor nodig zijn. Het stilleggen van deze projecten versterkt het negatieve effect van de PAS-uitspraak op de doelen van de energietransitie.

Het kabinet heeft op 16 december de introductie van een regionale drempelwaarde aangekondigd. Samen met de provincies wordt uitgewerkt hoe er stikstofruimte gerealiseerd kan worden. Hierdoor kunnen projecten met een geringe stikstofdepositie zonder een natuurvergunning van start. Dit, samen met de aangekondigde sectoraanpak, lijkt een positieve ontwikkeling voor zon- en windenergie, mits goed uitgewerkt.

Bij biomassa ligt de situatie anders, in twee opzichten. Ten eerste: in tegenstelling tot zon- en wind is er niet alleen in de bouwfase, maar ook in de bedrijfsfase sprake van stikstofuitstoot. Ook wordt stikstof uitgestoten over een groter gebied, waardoor een gebiedsgerichte benadering vergunningverlening complex maakt. Het gaat echter om zeer beperkte effecten: wanneer de bijdrage van bio-energie aan bijvoorbeeld warmteproductie in warmtenetten toeneemt, leidt dit maximaal tot een toename van stikstofdeposities van enkele honderdsten van procenten, omdat het hierbij de emissies van aardgas in warmtenetten vermijdt, wat ook stikstofemissies geeft.

Ten tweede speelt hier dat stikstofemissies bij verbranding van biomassa, in tegenstelling tot die van gas en andere fossiele brandstoffen, onderdeel zijn van de stikstofkringloop. Bij voldoende rookgasreiniging en regionale *sourcing* leidt verbranding van biomassa zelfs tot netto *onttrekking* van stikstof uit deze cyclus, en daarmee vermindering van de stikstofbelasting.

Hoe nu verder?

De NVDE ziet 6 kansen voor een bijdrage aan het oplossen van de stikstofproblematiek

Gebruik zon- en windenergie voor salderen

Gerealiseerde projecten dragen bij aan de vermindering van de stikstofuitstoot in Nederland als zij fossiele energiebronnen vervangen. Dat maakt salderen via zon- en windprojecten een interessante optie. Zowel opties voor intern salderen (de bespaarde emissies tijdens de bedrijfsfase gebruiken om tijdelijke emissies tijdens aanlegfase te salderen) als extern salderen (denk extra aanleg van zon -of windparken om de aanleg van woonwijken weer mogelijk te maken) zouden verder kunnen worden uitgewerkt. Ook salderen binnen de sector is een mogelijkheid en heeft onze voorkeur, denk aan het gebruik van de vermeden uitstoot door de aanleg van zonnepanelen voor saldering bij een bio-warmte-installatie.

Combineer duurzame opwek met herstelmaatregelen voor de natuur

De Commissie Remkes heeft duidelijk aangegeven dat de natuur zélf ook versterkt moet worden. Net als bij wind op zee kunnen ook zon en wind op land hier een bijdrage aan leveren. Door bij de

inpassing en het inrichten van zon- en windparken aandacht te besteden aan biodiversiteit en natuur, zoals bijvoorbeeld ook is afgesproken in de gedragscode zon op land, kan duurzame opwek bijdragen aan de natuurversterkingsdoelen die volgen uit de stikstofproblematiek.

Stimuleer innovatieve technieken die emissies bij bio-energie verlagen

Hoewel de stikstofeffecten klein zijn, ziet de NVDE ruimte voor strengere emissienormen voor nieuw te ontwikkelen installaties, doordat sommige technieken voor rookgasreiniging inmiddels ook op kleinere schaal kunnen worden toegepast. Bijbehorende meerkosten moeten dan wel worden afgewogen tegen die van emissiereducties in andere sectoren, en worden meegenomen in de SDE++-regeling. Dit, gecombineerd met een zo efficiënt mogelijk gebruik van biomassa, kan bijdragen aan het verder verlagen van de toch al lage uitstoot van de sector.
De NVDE stelt ook voor om in de rekenmethode rekening te houden met de onttrekking van stikstof uit bossen door afvoer van een deel van het daar vrijkomende resthout. Dit doet beter recht aan de effecten van het gebruik van biomassa op de netto stikstofuitstoot. De sector werkt graag mee aan het verder aanscherpen van emissie-eisen, voor zover die niet al via wet- en regelgeving zijn gedefinieerd (BREF-LCP) en het nader verkennen van het verwerken van de stikstofcyclus in de rekenmethode.

Bied agrariërs een alternatief als multifunctionele bos'teler' voor biomassa

Op deze manier zouden agrariërs verleid kunnen worden afscheid te nemen van hun (te veel) stikstofuitstotende bedrijfsactiviteiten, zoals de intensieve veehouderij. Als multifunctionele bosbouwer leveren zij een positieve bijdrage aan zowel natuurwaarden als de duurzame energiemix. Het ministerie van LNV zou samen met de provincies een overgangsregeling/-model met voldoende financiering uit kunnen werken. Het actieplan Bos en Hout, met een ambitie van 100.000 ha nieuw bos, is hiervoor een goede basis.

Stimuleer de ontwikkeling en het gebruik van uitstootvrij bouwmaterieel

Emissieneutraal bouwen vergt een gezamenlijke inspanning van overheden en bedrijfsleven. Projectontwikkelaars en bouwers zijn hier al volop mee bezig, maar lopen aan tegen enerzijds beschikbaarheid en anderzijds geschiktheid: er is nog relatief weinig uitstootvrij bouwmaterieel en voor sommige activiteiten zijn de benodigde machines nog in ontwikkeling. Verdere stimulans voor opschaling en innovatie is nodig. De aankondiging van Minister van Veldhoven van 30 december om extra geld uit te trekken voor emissieloze zware bouwvoertuigen en de aandacht voor schoner bouwmaterieel in het Schone Lucht Akkoord van 13 januari zijn daarin mooie eerste stappen. Echter, voor een volledige en spoedige omslag naar emissieloos bouwmaterieel is extra inzet nodig. De duurzame energiesector denkt graag mee over een plan voor verdere elektrificatie van de bouw.

Versnel de omslag naar emissieloos (weg)vervoer

De NVDE stelt voor om de omslag naar emissieloos personenvervoer en goederenvervoer over weg en water te versnellen. Niet alleen heeft dit een positief effect op vermindering van de stikstofuitstoot, maar ook op fijnstofuitstoot en CO_2. Kom met additionele fiscale maatregelen om emissieloos vervoer te stimuleren. Daarnaast is voldoende laadinfrastructuur een belangrijke voorwaarde voor de transitie naar emissieloze mobiliteit. Wij pleiten onder meer voor het benutten van de kansen die de implementatie van de RED2-richtlijn biedt om emissieloos vervoer (zoals groene waterstof en batterij-elektrisch) en bijbehorende laad- en tankinfrastructuur te stimuleren. Voor een breed overzicht van mogelijke opties om de omslag te versnellen, verwijzen wij naar deze verdere uitwerking van de NVDE-standpunten.